

รายงาน การเฝ้าระวังโรค ประจำสัปดาห์

WEEKLY EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE REPORT

VOLUME 16 NO.8

MARCH 1, 1985

อหิวาตกโรคในเรือนจำบางขวาง	89
และเรือนจำจังหวัดนนทบุรี-นนทบุรี	
ไอกรน-พิจิตร	92
วัณโรคระบบหายใจ-ด.ค. 27	97
รายงานกามโรค - ด.ค. 27	98
สถานการณ์โรค	99

การสอบสวนโรค

อหิวาตกโรคในเรือนจำบางขวางและเรือนจำจังหวัดนนทบุรี-นนทบุรี

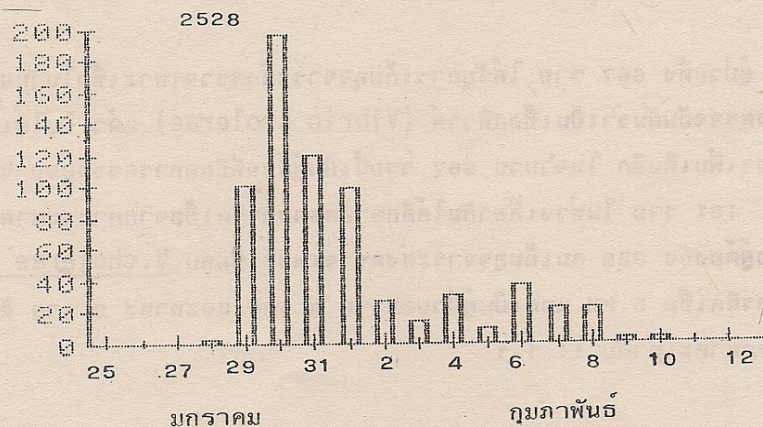
Cholera in a prison - Nonthaburi

ระหว่างวันที่ 28 มกราคม - 10 กุมภาพันธ์ 2528 ได้เกิดการระบาดของอหิวาตกโรคขึ้นในเรือนจำบางขวางและเรือนจำจังหวัดนนทบุรี ซึ่งตั้งอยู่ติดกันในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบผู้ป่วยรวม 667 ราย จากผู้ต้องขังรวมทั้งหมด 8,245 คน (อัตราป่วย 9.0% ถือว่าผู้ป่วยอหิวาตกโรคคือผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงร่วมกับมีอาการเพาะเชื้อจากอุจจาระพบเชื้ออหิวาต์ หรือผู้ป่วยด้วยอาการอุจจาระร่วงในระหว่างวันที่ 28 มกราคม - 10 กุมภาพันธ์ 2528) แยกเป็นผู้ป่วยในเรือนจำบางขวาง 637 ราย และผู้ป่วยในเรือนจำจังหวัดนนทบุรี 30 ราย (อัตราป่วย 8.6% และ 3.7% ตามลำดับ) เรือนจำทั้งสองแห่งใช้น้ำประปาร่วมกัน โรงประปาตั้งอยู่ในเรือนจำบางขวาง แหล่งน้ำใช้น้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณหน้าเรือนจำ ในระยะดังกล่าวไม่ได้มีการเติมคลอรีนในน้ำประปา

รูปที่ 1 ผู้ป่วยอหิวาตกโรคตามวันเริ่มป่วย

เรือนจำบางขวางและเรือนจำจังหวัดนนทบุรี

จำนวนผู้ป่วย จังหวัดนนทบุรี 28 มกราคม - 10 กุมภาพันธ์

ผู้ป่วยทั้ง 667 ราย เป็นชายทั้งหมด อายุตั้งแต่ 23-59 ปี (เฉลี่ย 42 ปี) เริ่มมีผู้ป่วยกลุ่มแรกเกิดขึ้นในวันที่ 28 มกราคม 2528 หลังจากนั้นผู้ป่วยกลุ่มใหญ่เกิดขึ้นตามมาในวันที่ 29-31 มกราคมและ 1 กุมภาพันธ์ 2528 และค่อย ๆ ลดลงจนไม่มีผู้ป่วยอีก หลังวันที่ 10 กุมภาพันธ์ (รูปที่ 1) ผู้ป่วยกระจายอยู่ในทุกแดนขังของเรือนจำทั้งสองแห่ง สำหรับเรือนจำบางขวางอัตราป่วยในแต่ละแดนขังอยู่ในช่วงตั้งแต่ 5.4-13.1% (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผู้ป่วยอหิวาตกโรคในเรือนจำบางขวางแยกตามแดนขังและเรือนจำจังหวัดนนทบุรี อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี, 28 มกราคม - 10 กุมภาพันธ์ 2528

แดนขัง	จำนวนผู้ต้องขัง	ผู้ป่วย	อัตราป่วย (%)
1	1,356	94	6.9
2	1,286	70	5.4
3	1,152	86	7.5
4	923	69	7.5
5	1,275	103	8.1
6	1,232	130	10.5
7	152	20	13.1
โรงครัว	54	4	7.4
ไม่ทราบแน่ชัด		61	-
รวม เรือนจำบางขวาง	7,430	637	8.6
รวม เรือนจำจังหวัดนนทบุรี	815	30	3.7
รวม	8,245	667	9.0

ผู้ป่วยทั้ง 667 ราย ได้รับการเก็บอุจจาระส่งตรวจเพาะเชื้อในวันแรก ๆ หลังจากผลการตรวจยืนยันว่าเป็นเชื้ออหิวาต์ (*Vibrio cholerae*) แล้ว ไม่ได้เก็บอุจจาระส่งตรวจเพิ่มเติมอีก ในจำนวน 667 รายนี้เป็นผู้ป่วยที่มีผลการตรวจอุจจาระพบ *V.cholerae* 121 ราย ในช่วงเดียวกันได้ศึกษาอัตราการติดเชื้อจากการระบาดครั้งนี้โดยสุ่มตัวอย่างผู้ต้องขัง 328 คนเก็บอุจจาระส่งตรวจเพาะเชื้อพบ *V.cholerae* 17 คน คิดเป็นอัตราการติดเชื้อ 5.2% แยกเป็นผู้ป่วยอหิวาต์ 8 ราย และพาหะ 9 ราย สัดส่วนระหว่างผู้ป่วยต่อพาหะเท่ากับ 1 : 1.1

จากลักษณะของ epidemic curve (รูปที่ 1) และการกระจายของการระบาดชี้ว่าการระบาดครั้งนี้ น่าจะเป็น common source outbreak ได้ทำการศึกษา case-control ระหว่างผู้ที่มีการตรวจอุจจาระยืนยันว่าได้รับเชื้ออหิวาต์ (ทั้งผู้ป่วยและพาหะ 95 ราย) กับผู้ที่ไม่ได้รับเชื้ออหิวาต์ (ผลการตรวจอุจจาระไม่พบเชื้ออหิวาต์) รวม 206 ราย ในปัจจัยเสี่ยงหลาย ๆ ด้านที่จะทำให้เกิดโรคครั้งนี้ ผลการศึกษาบ่งชี้ว่าการดื่มน้ำประปาที่ไม่ได้ต้มก่อนเป็นสาเหตุของการเสี่ยงต่อการติดเชื้อมากกว่าผู้ที่กินน้ำชนิดอื่น ๆ (odds ratio = 2.7, $p < 0.001$) ขณะเดียวกันได้เก็บน้ำประปาในเรือนจำจากหลายจุดส่งตรวจรวมทั้งน้ำจากท่อระบายน้ำเสีย ผลการตรวจพบเชื้ออหิวาต์ปนเปื้อนอยู่ในน้ำดังกล่าว ยืนยันว่าน้ำประปาจากระบบน้ำประปาในเรือนจำเป็นสาเหตุของการระบาดครั้งนี้

ได้ให้การรักษาน้ำด้วยสารน้ำทดแทนและ tetracycline หลังจากผลการศึกษาบ่งชี้ว่าน้ำประปาเป็นสาเหตุของการระบาด การควบคุมโรคทำได้อย่าง specific มากขึ้น ได้จัดให้มีการต้มน้ำดื่มในช่วงที่มีการระบาด ปรับปรุงน้ำประปาด้วยการเติมคลอรีน เน้นการถ่ายอุจจาระในส้วม จำนวนผู้ป่วยลดลงเป็นลำดับและหลังจากวันที่ 10 กุมภาพันธ์แล้ว ไม่มีผู้ป่วยใหม่เกิดขึ้นอีก

ผู้รายงาน

โรงพยาบาลเรือนจำบางขวาง โรงพยาบาลบำราศนราดูร

เจ้าหน้าที่ระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี

โครงการฝึกอบรมในสาขาวิชาระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข